

Voor deze opdracht van esthetica koos ik Gilbert Degryse als kunstenaar. Mijn persoonlijke voorkeur ging uit naar deze Ieperse kunstenaar omdat ik hem reeds ken uit mijn dagelijkse leefwereld. Gilbert is namelijk betrokken in de basketclub VK Ieper waar ik heel wat uren tijdens de week doorbreng.

Ik wist reeds dat Gilbert kunstwerken maakt waarbij hij ervoor zorgt dat het totaalbeeld van zijn werk klopt. Deze opdracht gaf me de kans om nader kennis te maken met zijn manier van werken. Ik greep deze kans dan ook met beide handen.

Hieronder vindt u mijn verslag van wat ik mocht ontdekken van het werk van Gilbert Degryse.

Over Gilbert Degryse:

Gilbert Degryse is vooral actief in Ieper en omstreken. De laatste jaren creëert hij vooral assemblagewerken, sculpturen en installaties, maar een 10-tal jaar geleden was Gilbert ook actief als schilder, lithograaf en brongsieter.

Bijna al zijn werken zijn puur en opgebouwd uit verloren voorwerpen die zo een nieuw leven krijgen. Gilbert heeft pas de kunstwereld ontdekt op zijn 40ste, maar stelt nu wel werken ten toon over heel Vlaanderen. Hij trok zelfs al met enkele tentoonstellingen richting het buitenland.

Op zijn 40ste kreeg Gilbert de kunstmicrobe te pakken. Dit kwam doordat de kunstenaars van Place du Tertre, Montmartre in Parijs toendertijd enkele dagen vertoefden op het Ieperse marktplein (Place du Tertre). Gilbert vertelde mij dat hij gefascineerd was door de stelselmatige opbouw en afwerking die je zomaar kon meemaken in de creatie van de werken van de Franse kunstenaars. Vanaf dat moment was hij helemaal weg van de kunst. Twintig jaar lang volgde hij de ene opleiding na de andere. Zo is Gilbert thuis in vele 'markten' van de kunstwereld. Hij weet wat af van olieverven, beeldhouwen, brongsieteren, lithografie, assemblage, ...

Voor Gilbert Degryse is de Amerikaanse kunstenaar Cy Twombly doorheen zijn carrière een erg groot voorbeeld geweest. Het oeuvre van Cy Twombly is het resultaat van een vrije blik en straalt een grote openheid uit. Het is vooral datgene dat Gilbert Degryse aanspreekt.

Een inspirator dichterbij is Michel François. Hij is een groot voorbeeld is voor Gilbert omdat hij zowat dezelfde visie heeft als hijzelf.

De werken van Gilbert Degryse:

Het concept dat je terugvindt in Gilberts werken, kan je niet echt omschrijven in enkele woorden. Je zou kunnen stellen dat 'Recyclagematerialen omzetten naar sculpturen' een discipline is. Maar tegelijkertijd zoekt Gilbert ook naar interactie tussen het kunstwerk en de omgeving waarin het werk staat. Gilbert Degryse is vertegenwoordigd in vele takken van de kunstwereld. Zo is hij actief als schilder, vooral met olieverf, als lithograaf, als beeldhouwer en als assemblagekunstenaar. Bij ieder werk dat hij maakt, is zijn manier van werken anders. Je kan dan ook moeilijk een algemene manier van werken omschrijven.

Maar toch kunnen we een stappenplan ontdekken die Gilbert hanteert bij het maken van beelden en assemblages.

Gilbert vertrekt bij vele van zijn werken van een 'object trouvé'. Voor hem is het vinden van dit gevonden voorwerp, het belangrijkste in het realiseren van een kunstwerk. Dit gevonden voorwerp kan voor Gilbert reeds een kunstwerk op zichzelf zijn. Maar dit gebeurt zelden. In de vele jaren die deze kunstenaar al actief is, heeft hij nog maar zo'n 10-tal voorwerpen gevonden die kunst op zichzelf waren.

Een voorbeeld hiervan is deze blauwe ijzeren balk (waarvan u een foto ziet aan de rechterkant). De 65-jarige kunstenaar, die zichzelf vooral een assemblagekunstenaar noemt, vertelde me dat hij in dit voorwerp een prachtig landschap zag. Een landschap waarin de bruine bergtoppen de blauwe hemel raken. En middenin de lucht, drijft er een donkere wolk voorbij.

Als dit 'object trouvé' voldoet aan de visie van onze assemblagekunstenaar, dan verandert hij er niets aan. Hij zorgt er enkel voor dat het voorwerp de nodige aandacht krijgt door het gepaste te presenteren.

Indien dat 'object trouvé' niet volstaat voor Gilbert, dan gaat hij een concept uitwerken. Hierbij bestudeert hij eerst de ruimte waarin het werk zal komen, de geschiedenis die het voorwerp en de ruimte al met zich mee hebben gebracht, de vorm en de materie van zijn 'object trouvé', Nadat zijn –bijna wetenschappelijk- onderzoek gedaan is, bekomt Gilbert een concept die doorheen het onderzoek overeind is gebleven. En dit concept werkt hij uit en zal uiteindelijk verwezenlijkt worden. Hiervoor moet hij het gevonden voorwerp bewerken. We spreken van een 'object trouvé aidé' bij het realiseren van een assemblagewerk.

Ik kon vaststellen dat Gilbert op 4 verschillende manieren tot zijn assemblagewerk komt:

- 1) Hij haalt een voorwerp uit elkaar en voegt het op een andere wijze terug samen. Bij het samenstellen van de ontlede delen tot een boeiende creatie, spelen vooral spanning en evenwicht een belangrijke rol.
- 2) Bij deze 2^e manier om een assemblagewerk te maken, speelt vooral vorm een belangrijke rol. Er wordt gezocht naar spanning tussen 2 of meerdere vormen. Hierbij kan men bijvoorbeeld een bepaalde vorm verschillende malen herhalen waardoor alle vormen te samen een betere sfeer creëren dan wanneer de vorm alleen wordt gepresenteerd.
- 3) De inhoud bepaalt de vorm van een assemblagewerk.
- 4) Assemblages worden soms ook bekomen doordat men vertrekt vanaf een bepaald element in de al dan niet publieke ruimte. Grote assemblages worden installaties. Zo belegde Gilbert enkele jaren geleden tijdens een tentoonstelling een vloer met tal van kleine sponsjes omdat de oude vloer getypeerd was door vele kleine vlekjes*, sponsjes genoemd. (zie foto)*(gesponsde vloer)

Bij de realisatie van een assemblagewerk kan het ook zijn dat Gilbert een combinatie van deze manieren hanteert. Een voorbeeld hiervan is één van de werken die Gilbert maakte voor de tentoonstelling 'Across the Borderline' te Meneen. In een van de lege kamertjes in het huis waar Gilbert tentoonstelde trof hij een lavabo aan. Het was dit object die hem aansprak in die kamer. Gilbert besliste dus toen vrij snel dat alles in die kamer zou draaien rond water (hij hanteerde de 4de manier).

Hij was van plan om alles in de kamer te realiseren in plaaster, want plaaster bezit namelijk een groot gehalte aan water. Zo goot hij de lavabo vol met plaaster. In dezelfde kamer, maakte hij ook gebruik van de 2de manier. Hij gebruikte 244 Mariabeelden. Maar omdat het werk zou passen in zijn concept, (aanklagen van platte commerce)

moesten deze beelden nog voor zo'n 20 procent gevuld zijn met gewijd water uit Lourdes. Gilbert acht zijn concept erg belangrijk en deinsde er dus niet voor terug om enkele rommelmarkten af te lopen op zoek naar Mariabeelden. Later dupliceerde hij deze in gips en creëerde zo een werk om 'u' tegen te zeggen. (zie foto hieronder)

Naar mijn mening is de totaliteit van Gilberts werken erg goed. Door hem heb ik geleerd hoe ik moet kijken naar een werk. Zo zei hij me dat je niet enkel moet letten op het kunstwerk alleen, maar dat je ook aandacht moet besteden aan de ruimte er rond, aan de materialen waaruit het kunstwerk is opgebouwd, aan de lichtinval, aan de interactie tussen het werk en de omgeving, ...

Doordat ik eens probeerde om op deze manier te kijken naar een kunstwerk, ontdekte ik dat Gilbert erg veel aandacht schenkt aan de totaliteit van zijn werken. Voordat hij begint aan zijn kunstwerk, gaat hij op zoek naar de geschiedenis van de ruimte waarin het werk geplaatst is. Hij onderzoekt de lichtinval, de donkere hoeken in de ruimte,

Pas als hij ervan overtuigd is dat hij genoeg informatie heeft verworven, begint hij aan de uitwerking. Voor mij is de totaliteit van zijn werken dus zo goed als volmaakt. Ik ben me er ook wel van bewust dat de beroemde kunstenaars er door hun grotere budget nog beter in slagen om een perfecte totaliteit neer te zetten. Maar voor hetgeen wat Gilbert Degryse

bezit qua materialen kan hij er toch steeds voor zorgen dat zijn werken passen in de hele ruimte.

Zoals reeds gezegd, is Gilbert Degryse de laatste jaren vooral actief als assemblagekunstenaar, als maker van sculpturen en installaties. Voordat hij zich waagde aan deze kunstvormen, was Gilbert Degryse vooral actief als schilder en lithograaf. Op Gilberts website vond ik het volgende: *'Altijd was ik reeds begaan met het lot van "de verliezer"; aan winnaars immers wordt meer dan voldoende aandacht besteed.'*

Deze quote sprak me erg aan. Daarom besloot ik om één van zijn schilderijen, die wat minder bekend zijn dan zijn assemblagewerken, te bespreken. Gilbert Degryse gaf zijn werk niet echt een titel. Hij wil dat zijn schilderijen zo tijdloos mogelijk zijn, en daarom koos hij er specifiek voor om zijn schilderijen geen naam te geven. Zo worden de mensen niet geconditioneerd in hun fantasie naar het raden van wat het schilderij precies is. Gilbert creëert een dromerige, wazige sfeer zodat de mensen automatisch aangetrokken zouden worden tot het schilderij.

Momenteel staat dit werk terug in de opslagruimte van Gilbert, maar kon je vroeger verschillende malen bezichtigen in enkele tentoonstellingen. Gilbert schilderde met olieverf op doek en doordat hij dikke klodders verf gebruikte, ontstond er een ruw, oneffen oppervlak. In de tijd dat Gilbert zijn uren doorbracht als schilder, was dit een erg typerend kenmerk voor hem. Hij hield ervan om het effen doek te bewerken en er een ruwer oppervlak van te maken.

De persoonlijke toets die Gilbert Degryse geeft aan zijn werk zijn de dikke, iets wat slordige verfstrepen. Deze strepen zijn niet regelmatig en werden op een zeer natuurlijke manier op het doek gebracht. Gilbert heeft er namelijk niet voor gezorgd dat de verftoetsen mooi afgebakend, op een regelmatige manier op het doek staan.

Vandaag staat het schilderij in de opslagloods die Gilbert Degryse ter beschikking heeft gekregen van het Stad Ieper. De ruimte van het werk is 2D en het schilderij heeft geen bestemming met de ruimte waarin het zou tentoon gesteld worden. Als het schilderij tentoon gesteld wordt, werkt Gilbert steeds met spotjes waardoor er meelicht is vanuit het standpunt van de bezoeker. Doordat Gilbert werkt met spots, ontstaat er op het werk zelf niet echt veel schaduw. Maar doordat Gilbert enig reliëf brengt in zijn werken, ontstaat er soms een kleine hoeveelheid eigenschaduw. Deze vinden we dan terug in de omgeving van de dikke klonters verf die op het doek zichtbaar zijn. Van slagschaduw is hier geen sprake.

Gilbert maakte met dit werk een vaag schilderij. Je herkent er wel wat vormen in, maar je kan er niet echt uit opmaken wat het precies voorstelt. We kunnen ook zeggen dat het werk wat 'grillig' is. Gilbert schilderde het werk namelijk met een losse pols. We nemen tal van kronkels en grillige vormen waar. Hierdoor wekt de schilder een erg levendig gevoel op bij de personen die het schilderij bezichtigen.

Qua kleuren overwegen vooral de gele, oranje en blauwe tinten. Hierdoor creëert de kunstenaar een atmosferisch perspectief. De rood-oranje kleuren komen naar voor, terwijl de

blauwe tinten op de achtergrond blijven. Onze hersenen nemen hierdoor enige diepte in het werk waar. We nemen ook een kleur-tegen-kleur-contrast waar. Gilbert maakte gebruik van het grote contrast tussen oranje-geel en blauw. Zo kan hij effecten opwekken die wat ruimtebevorderend zijn, waardoor dit werk in vele tentoonstellingen kan gebruikt worden. Gilbert Degryse maakt ook gebruik van het zogenaamde koud-warmtecontrast. De combinatie van de kleuren oranje-blauw vertegenwoordigt ook het contrast licht-donker.

Eigenlijk gebruikt deze hedendaagse Ieperse kunstenaar in dit ene werk dus 3 technieken.

- Het kleur-tegen-kleur-contrast
- koud-warmtecontrast.
- licht-donkercontrast

Zo slaagt Gilbert Degryse er op het vlak van kleuren in om de toeschouwers te blijven boeien. Als we de compositie van het werk gaan bestuderen, merken we vooral een horizontale compositie op. We onderscheiden 3 horizontale balken die in de witte achtergrond nagenoeg perfect onder elkaar gerangschikt staan. Het werk geeft me ook de indruk dat het een symmetrische compositie heeft. Maar als je dan nauwkeuriger gaat letten op de details, merk je op dat het werk niet helemaal symmetrisch is. Gilbert wilde de cirkels en verfstrepen zo natuurlijk mogelijk schilderen waardoor hij het niet nodig achtte om deze vormen symmetrisch te tekenen tegenover elkaar.

Door de vele witruimte tussen en rond de horizontale balken, kunnen we onmogelijk spreken van een overallcompositie of een centrale compositie.

Gilbert Degryse werkt ook soms grotere kunstprojecten uit. Deze worden dan gekenmerkt door het streven naar een bepaalde betekenis in de maatschappij. Hierdoor scheppen deze werken nog een bijkomende dimensie.

Bij deze werken speelt het verrassingselement ook een grote rol in het opbouwen van het geheel. Gilbert wil door dit verrassingselement zijn publiek op een bepaalde manier schokken, waarschuwen, inlichten,...

Het geheel geeft Gilbert Degryse steeds op een verrassende ruimtelijke wijze weer. Zijn eigenzinnige kijk op wat rondom hem gebeurt, is op een subtiele manier in het project verwerkt. Hij geeft zo kritiek op de mensen die niet zien wat er rondom ons aan het gebeuren is. Hij heeft oog voor de verborgen dingen die onopgemerkt deel uit maken van onze maatschappij.

Global Warming

Een toepassing hierbij is het werk dat Gilbert enkele jaren geleden maakte over de opwarming van de aarde. Hij gaf het project de naam: 'Global Warming'. Bij het project stond hij stil bij het feit dat onze polders bedreigd worden door de opwarming van de aarde.

Hij ging op zoek en vond deze keer zijn 'object trouvé' in een verkeersbord dat aangeeft dat je het grondgebied van Diksmuide uitrijdt. Hij koos niet voor het verkeersbord dat u vindt als u Diksmuide binnenrijdt. Hij koos specifiek voor het bord dat u vindt als u Diksmuide verlaat, omdat het symboliseert dat Diksmuide er binnen enkele jaren misschien niet meer zal zijn.

Uitgaand van het feit dat de stadskern van Diksmuide pal in onze polders ligt, maakte Gilbert Degryse een houten maquette van de afbeelding die te zien is op het verkeersbord. Met dit houten beeld van een stadskern stapte hij naar een melkboerin en haalde er zo'n 4 kilo boter. Om de opwarming van de aarde te illustreren, maakte Gilbert dit sculptuur na in boter.

Deze stadskern, gemaakt uit boter, plaatste Gilbert tijdens een expositie op een ijzeren tafel. Onder het metalen tafelblad, liepen verschillende verwarmende buizen. Zo werd de ijzeren tafel geleidelijk aan verwarmt. Uiteindelijk smolt ook de uit hoeveboter gemaakte stadskern tot een plas boter.

Op deze manier wilde Gilbert Degryse de mensen waarschuwen voor de opwarming van de aarde. Hij gaf zo enige kritiek op de manier waarop mensen leven, zonder te beseffen wat voor risico's men neemt.

Bij dit werk zie je opnieuw het evenwicht die hij vindt tussen de spanning en de interactie van het werk en zijn omgeving. Je zou kunnen stellen dat precies dit het succes van deze leperse assemblagekunstenaar Gilbert Degryse is.

Gilbert citeerde een uitspraak van Fernando Pessoa, één van de belangrijkste dichters in de Portugese literatuur uit de 20ste eeuw, die hem erg aanspreekt:

'Schoonheid is de naam van iets dat niet bestaat en die ik geef aan de dingen in ruil voor het genot dat zij mij geven'

Met deze quote zou ik mijn werk willen beëindigen. Gilbert is de persoon om deze uitspraak op toe te passen. Door het evenwicht dat hij vindt tussen de spanning en de interactie die het werk leveren, scheppen zijn werken een enorm genot. Je zou kunnen stellen dat dit genot door de mensen aanvoeld wordt als 'schoonheid'.

Actualiteit:

- **Film 'Above my head'**

Gilbert Degryse ontwierp voor de 3D-film 'Above my head' een vlot die men te water liet op de Ieperlee kanaal te Boezinge. De film is een productie van regisseur Eugénie Jansen

waarbij enkel gelegenheidsacteurs in meespelen. Alle scènes van 'Above my head' werden de afgelopen maanden gefilmd in de Westhoek.

In de film gaan de acteurs op reis met een vlot. Gilbert Degryse kreeg de artistieke leiding over het maken van het vlot. Hij baseerde het vlot op de vlotten van Miss Rockaway Armada waarmee Amerikaanse groepen kunstenaars in de Verenigde Staten jaarlijks de Mississippi bevaren. Gilbert realiseerde het vlot met de hulp van 15 – 16 jarigen van de SABK Ieper (=Stedelijke Academie voor Beeldende Kunst Ieper)

Zelf kreeg Gilbert ook een kleine figurantenrol in de 3D-film. Gilbert Degryse omschreef het acteurwerk als een unieke ervaring die hem opnieuw een andere kijk gaf op het leven. Hij leerde hoe geduldig je soms moet zijn als je wilt dat de scène, het idee van de regisseur, perfect in beeld komt. Hij vergelijkt het met het maken van sculpturen. De regisseur, de kunstenaar in dit geval, moet enorm veel geduld hebben tegen dat je eigen concept perfect werkelijkheid is geworden. En zelfs als je sculptuur of schilderij af is, dan kan het nog voorkomen dat je concept niet precies is als je gehoopt had. 'Above my head' komt vanaf juli 2012 terecht in sommige 3D-filmzalen.

• Suburbia

Nadat het Oude Stadhuis van Mesen leeggehaald werd, kregen 3 Vlaamse kunstenaars de toestemming om er in de verschillende lokalen hun ding te doen.

Christophe Dehaene ging er aan het werk met foto's in het voormalige prentenkabinet. Het thema dat Christophe voor deze tentoonstelling koos was 'Regendagen in Mesen'. Deze kunstenaar uit Kemmel fotografeerde in en rond het stadhuis. Vooral de grijze tuinmuurtjes inspireerden hem. Hij omschrijft het als verdwijnend erfgoed. Via de foto's toont Christophe aan hoe de tuinmuurtjes onopvallend opgaan in hun omgeving. Al die exemplaren hebben hun eigen geschiedenis. De enen zijn gebarsten door bepaalde gebeurtenissen, de anderen werden gebruikt als achtergrond voor oude zwart-witfoto's. Toch verdwijnen de dorpsmuurtjes onopvallend uit onze samenleving.

Sven Verhaeghe ging aan het werk op de zolder van het Oude Stadhuis. Sven Verhaeghe is vooral bekend om zijn monumentale tekeningen in zwart-wit. Hij exposeert in Mesen met een aantal houtskooltekeningen en een filmfragment onder de titel “*Atmos*” die verwijst naar de sfeer die de beelden opwekken. Meestal stelt deze kunstenaar enkel zijn werken tentoon in solotentoonstellingen, maar voor deze gelegenheid werkte hij samen met Christophe en Gilbert.

Ook Gilbert Degryse had de eer om te mogen deelnemen aan dit project. Gilbert maakte enkele installaties in de oude loketten van het stadhuis. Centraal in zijn installaties stonden de parachutes die bij hem een gevoel van vrijheid opwekten. Dit gevoel staat recht tegenover het angstaanjagende, opsluitende gevoel dat de loketten opwekken. Zo probeert de leperse kunstenaar, net als zijn 2 collega's, zijn eigen sfeer te creëren.

Deze tentoonstelling kon je gaan bezichtigen gedurende enkele dagen in de loop van vrijdag 28 oktober tot 20 november in het Oude Stadhuis te Mesen.

Joris Vanhaverbeke november 2011